

tum in catena aurea, ex verbis Remigii. Similiter Suarez tom. 2. in 3. part. quæst. 53. art. 3. pag. 499. & seq. Sylvius ibidem tom. 4. pag. 174. post Cajetanum, Pinedam, Maldonatum, & alios, quibus addendus est Josephus à Sto. Benedicto laicus Benedictinus, sed ut fertur, divinitus illustratus apud Michaelem à Sancto Josepho t. 3. Bibliographiæ criticæ pag. 128. Huic sententiæ prius adhæsit Cardinalis Gotti tom. 3. Theologiæ tract. de Resurrect. quæst. 3. dub. 2. §. 1. num. 3. postea vero instar Divi Thomæ, nostram, veluti probabiliorem, amplexus est tom. 1. de veritate Religionis tract. 5. cap. 24. §. 6. num. 55. pag. 440. quam propugnant Medina in 3. part. quæst. 53. art. 3. Contenson tom. 3. lib. 10. diss. 5. cap. 1. speculat. 1. pag. 192. Serry exercit. 61. num. 51. & 61. pag. 222. Biluart. tom. 3. in supplement. diss. 12. art. 3. concl. 2. pag. 675. videatur quoque Calmetus dissert. super cap. 27. Matth. tom. 2. pag. mihi 327.

PRÆLECTIO XVIII.

De Ascensione Christi ad Cælos,

ad expositionem cap. 7. primæ partis Catechismi Concilii Tridentini, à §. 1.

ad tertium.

T Aceant Romani victores solita ovatione urbem reginam orbis ingredienti. Sileant magnanimi Heroes, Duces, Reges, ac Principes terræ, dum audiunt scandere Cælum Dominum virtutum, ac Regem gloriæ, Christum scilicet Filium Dei vivi, qui devicto mortis aculeo, sursum ascendit ad aperiendum creditibus regna cælorum. Sileant inquam, quotquot

vi-

vicerunt regna, domuerunt provincias, & nationes integras subjugarunt. Nullum enim triumphum, non dicam promere, sed ne cogitare quidem poterunt mortales cum eo Christi Domini conferendum. At quid mirum tacituros homines? cum stupeant Angeli, & invicem percontentur: *Quis est iste qui venit de Edon, tinctis vestibus?* Cujus ut gloriosior sit in Cælum ingressus, nedum pandere portas, sed & attollere clamant cœlestes spiritus. De gloriosa igitur Ascensione Domini nunc pertractabimus, ejus juvamine freti, in nomine Patris, &c.

2 Divino auxilio præmunitus, & obtenta dicendi venia, exponendum aggrediar caput 7. primæ partis Catechismi Concilii Tridentini à §. 1. ad 3. pro cujus clariori ordine hanc orationem in tres partes distribuam. In prima brevem, ac suscinctam textus epitomen afferam. In secunda ipsum enucleare curabo. In tertia tandem thesim ex littera sumam, proponam, probabo, defendam, utinam feliciter.

3 Ingrediens igitur primam partem, dico sic incipere litteram textus §. 1.: *David Propheta, &c. Ita vero finire §. 3. Sede à dextris meis.* In præsentī explicat Catechismus sextum articulum symboli, nempe: *Ascendit ad Cælos, sedet ad dexteram Patris omnipotentis.* Cujus explicationem in duas partes distribuit; nam duobus primis paragraphis agit de ascensione Christi, docens à principio necessitatem fidei hujus articuli, illo Davidis eloquio ex Psalmo 46.: *Omnes gentes plaudite manibus, &c.* Quo & Parochi, & fideles invitantur ad discendum, ac celebrandum ascensionis Christi triumphum, dum propria virtute, non aliena ope in Cælum ascendit; non quidem quatenus Deus, cum hoc modo semper ubique fuerit, sed quatenus homo, quo etiam sedere dicitur ad dexteram Patris. Quod §. 3. ad alteram articuli partem elucidandam exponit dicens, hac sessione denotari summum Christi honorem, qui

Tom. I.

li

ut

ut Deus æqualis est Patri, & ut homo major omnibus creaturis; ideoque pōnitur ejus sessio, non ad situm, & figuram torporis exprimendam, sed ad indicandam tranquillam, firmam, & stabilem potestatem, & gloriæ possessionem. Hæc pro prima parte sint satis.

4 Pergamus ergo ad aliam, explanaturi litteram textus. In qua prius utilitas, ac necessitas fidei ascensionis Christi proponitur illo Davidis oraculo, quo Psalmo 46. omnes ad lætitiā invitantur, quia Deus ascendit in jubilatione. Steque Parochis, & fidelibus non obscure innuitur, nedum fide credendum esse præsentem articulum; sed etiam gaudio celebrandum, ac summo conatu enitendum, ut per bona opera, Deo juvante, illuc ascendant, quò mundi Redemptor ascendit. Hoc docet sextus articulus Symboli, de Christo Domino dicens: *Ascendit ad Cælos*, &c. Ad cujus clariore explicacionem advertere placet, dari plures Cælos, non vero tot esse, quot sunt dies anni, ut deliravit Basilides (a); sed ad summum undecim, ut colligitur ex Divo Thoma in 2. dist. 14. q. 1. art. 1. & 1. part. q. 68. p. 4. (b) Quia tamen cœli nomen pro multis accipitur; nam decem, & octo hujus vocis significaciones tradunt Ricciolus, & P. Cherubinus à Stro. Josepho; ideo ne nos in confuso laboremus, per Cælos intelligimus orbis, seu sphaeras à luna usque ad Empyreum, sive orbis isti solidi sint, sive fluidi, corruptibiles, aut incorruptibiles; circa quod philosophi digladiantur. His prænotatis, ad expositionem litteræ accedamus.

5 Fides itaque hujus articuli est, Christum Dominum post 40. dies à resurrectione, adductis ad montem Oliveti discipulis, mille circiter passibus ab Jerusalem, coram ipsis ascendisse ad Cælos, ibique sedere ad dexteram Patris. Plura excitari possunt circa præ-

(a) Vid. Emmanuel Navarrus trac. de Trinit. in proœdia §. a. n. 4 p. 39.

(b) Vid. Roselli tom. 3. philosoph. quest. 6. art. 4. pag. 143.

sentem articulum, quorum præcipua solide resolvit Divus Thomas 3. part. quæst. 57. per totam. Digni etiam sunt qui consulantur posteriores Theologi, illi scilicet, non qui aridum ergotismum cum levissimis quaestionibus miscuerunt, sed qui florida fidei dogmata prouident, & graviter exornant. Nos ea tantum hic delibabimus, quæ magis litteræ Catechismi videbimus cohærere. In primis ergo dicimus Christum non ascendisse ad Cælos secundum naturam divinam, seu quatenus Deus erat, quia sic numquam à Cælo recessit, nec recedere poterat ob immensitatem, qua ubique esse necessum est; sed quatenus erat homo corpore, & anima constitutus.

6 Adversus hoc fidei dogma plures memorantur hæretici, ut Carpocrates, & Apelles, dicentes solam Christi animam, sine corpore ascendisse in Cælum. Alij anonymi, quos refert Origenes apud Pamphilium, atque etiam Manichæi somniarunt corpus Christi non pervenisse nisi usque ad Zonam solis, ibique mansisse, perperam intelligentes verba Prophetæ dicentis: *In sole posuit tabernaculum suum.* Mitto Seleucianos, & Herminianos asserentes Christum carnem exuisse dum Cælos conscendit; vel in inferno reliquisse corpus, ut Christolytæ blasphemant, teste Niceta. Hos inquam, & plures alios Christo tribuentes corpus phantasticum, (ut fuerunt Saturninus, Manes, Valentinus, & alii,) missos facio. Ex recentioribus Gaspar Suvenkfeldius tenuit humanam Christi naturam, post ascensionem, veram esse in divinam. Brentius Christum deposuisse exteriorem formam corporis. Mathias Flaccus Illyricus Centuriarum Magdeburgensium, (quas refutavit doctissimus annalium parens Baronius) præcipuus compilator, Christum dicebat non esse in Cælo sicut in loco, sed Cœlum esse in Christo, huncque ubique existere; quem stultum errorem multi novatores amplexi sunt, dicti communiter Ubiquistæ, vel Ubiquitarii. Nathanael Ælianus effutire non erubuit Christum modo

non regnare in Cœlis, sed adhuc expectare regnum, ut de aliis olim Chiliastra, seu Millenarii docuerunt.

7 Ecclesia tamen Catholica edocta divinitus tenet, semperque tenuit, Christum Dominum secundum humanitatem ascendisse ad Cœlos. Longum foret omnia Scripturæ loca referre, quæ hujus veritatis testimonium perhibent. Pauca ex multis adducam. Psalmo 67. v. 19. de Christo sic loquitur Regius Vates: *Ascendisti in altum, cepisti captivitatem, accepisti dona in hominibus.* Et Psalmo 103. v. 3. *Qui ponis nubem ascensum tuum, qui ambulas super pennas ventorum.* Et alibi pluries. Amos quoque cap. 9. vers. 6. sic ait: *Qui ædificat in Cælo ascensionem suam, & factisculum suum super terram fundavit.* Quod Paraphrasis Chaldaica ad propositum expressius vertit his verbis: *Qui posuit in robusto altissimo divinitatem gloriae, & Ecclesiam suam super terram confirmavit.* Ubi per robustum altissimum, quis alius intelligitur nisi ille qui exultavit ut gigas ad currendam viam, & in fine postquam fundavit Ecclesiam ad Cœlos ascendit? Sed quid clarius quam quæ scribunt Marcus cap. 16. Lucas cap. 24. & in Actibus Apost. cap. 3. ac 7. Apostolus ad Ephesios 4. ad Colossenses 3. ad Hebræos 4. & alibi? Quare merito hanc veritatem suo Symbolo inseruerunt Apostoli; quæ aliis in Symbolis etiam reperitur, Niceno, Constantinopilitano, & in eo quod sub Athanasii nomine circumfertur. Ideoque Concilium Lateranense quartum cap. *Firmiter* de Summa Trinitat. sic habet: *Christus ascendit in Cælum in anima, & in carne.*

8 Idem statuunt Summi Pontifices, ut Damasus in confessione fidei apud Theodoretum lib. 5. cap. 11. Leo Magnus sermone 1. & 2. de ascensione. Gelasius, lib. de duabus in Christo naturis contra Eutychem. Gregorius Magnus hom. 8. in Ezechielem. hom. 9. 29. atque 30. in Evangelia. Honorius I. in epigrammate de Christi ascensione. Leo IX. epist. ad Petrum An-

HON

S II

tio-

tiochenum. Eodem modo loquuti sunt Patres Græci, atque Latini. At quid refert me vobis molestum esse, ac inaniter memoriam fatigare in recitandis eorum verbis? quæ omnibus obvia sunt, nedum in ipsorum libris, sed plurimis etiam in auctoribus, imo & in Breviario per octavam Ascensionis Domini. Ne autem aliquis conqueratur nos veneranda Patrum nomina præmittere, quibus apprime illustrari posset oratio; aliquos adducemus. Tales profecto sunt Ignatius Martyr, Principis Apostolorum discipulus epist. ad Magnesianos, & epist. ad Smyrnenses. Irenæus lib. 1. c. 2. Cyrillus Hierosolymitanus Catechesi 14. Cyrillus Alexandrinus epist. ad Acadium. Epiphanius hæresi 44. contra Apelejanos. Tertullianus de resurrectione carnis cap. 51. Lactancius lib. 4. instit. cap. 12. & 21. Ambrosius ad cap. 4. epist. ad Ephes. Hieronymus ad c. 3. ejusdem epist. Augustinus pluribus in locis super Psalmos, lib. de Fide ac Symbolo cap. 6. & alibi sæpe.

9 Idipsum possem etiam confirmare pluribus Rabinorum sententiis, quibus Messiam, quem adhuc frustra expectant, fatentur resurrecturum, & ascensurum in Cœlos; quorum verba tradit Illustrissimus Permezzius part. 4. dissert. 248. probatione 6. Sed brevitatis temporis non sinit omnia fuse tractare. Nolo tamen omittere luculentissimum testimonium ex historia Ecclesiastica sumtum, cujus auctoritatem maxime commendat doctissimus Canus lib. 11. de Locis cap. 2. Referunt igitur Scriptores veracissimi, Christum in monte Oliveti, quo ex loco ad Cœlos ascendit, reliquisse impressa vestigia, quæ nec tempore rerum omnium edaci, nec ullo casu, nec toties loco percalcato, humoque defossa, obliterari, & deleri hactenus potuerunt. Quo impletum est illud Zachariæ oraculum cap. 14.: *Et stabunt pedes ejus in die illa super montem olivarum, qui est contra Jerusalem ad orientem.* Prodigium istud fusius narrant Auctor libelli de locis

cis

eis hebraicis in Actibus Apostolorum, apud Divum Hieronymum, (quem libellum valde probant Scaliger, & Erasmus, viri quibus fere omnia displicent) Severus Sulpicius lib. 2. historiae sacrae cap. 34. Sanctus Paulinus epist. 31. Divus Augustinus tract. 47. in Joannem. Venerabilis Beda, sive quisquis est Auctor libri de Locis Sanctis cap. 7. Quare Casaubonus exercit. 16. §. 154. ait: „Miraculum de Sanctis Christi venit, stigiis, propter consensum tot Scriptorum, & in his „magni Hieronymi, qui fuit oculatus testis, fide videtur dignissimum.

10 Sunt quoque plurimae theologiae rationes, & congruentiae, quibus veritas ascensionis Domini demonstratur, aut suadetur. Prima ratio est, quia Christus debebat adimplere omnia quae de illo fuerant à Prophetis praedicta; sed talis erat ejus in Coelos ascensio, ut supra diximus: igitur illuc ascendisse credendum est; quemadmodum ait Paulus ad Ephesios 4. v. 10. *Ipsè ascendit super omnes caelos, ut impleret omnia.* Secunda est, quia Christus debebat accipere possessionem Regni sui; quod quidem Regnum erat in Coelis: unde ipse dicebat: *Regnum meum non est de hoc mundo.* Tertia ratio Divi Thomae ex 3. p. q. 57. art. 1. est, quia locus debet proportionè respondere corpori collocando; atqui Christus post resurrectionem vitam immortalem, ac incorruptibilem inchoavit: igitur ejus corpus non debebat manere in mundo, ubi mortalia tantum corpora degunt, sed in Coelos ascendere. Quarta demum ratio est, quia Christus propter multas tribulationes, quas in terra sustinuit, exaltandus erat à Deo, non quidem in terra, cum non sit locus sufficiens, sed in Coelis. Quare Psalmista Psalm. 56. v. 12. inquit: *Exaltare super Caelos Deus, & super omnem terram gloria tua.* Id est, exaltare, ut humilitatis tuae praemium accipias. Sic interpretatur Augustinus Sermone 262. dicens: „Exaltare tu qui fui-

,,sti

„sti in ventre matris inclusus, qui in illa factus es, „quam fecisti; qui in praesepio jacuisti; tu qui ubera „tanquam parvulus in vena carnis suxisti, qui portans mundum portabaris à matre, qui esuristi propter nos, sitisti propter nos, fatigatus es in via propter nos; tu qui dormisti, & tamen non dormitas custodiens Israel; tu quem vendidit Judas, quem Judaei emerunt, & non possederunt; tu apprehense, ligate, flagellate, spinis coronate, in ligno suspense, lancea percussè; tu mortue, tu sepulte, exaltare super Coelos Deus; „exaltare super Coelos, quia Deus es; sede in Coelo qui „pendidisti in ligno; & super omnem terram gloria „tua, id est, Ecclesia tua, sponsa tua.“ Hæc ille.

11 Ascendit etiam Christus in Coelum, ut nobis panderet iter, juxta Michæam (a); ut nobis pararet locum, juxta Joannem; ut Deo Patri naturæ nostræ primitias offerret, juxta Chrysostomum; ut ea quæ ad salutem nostram pertinent curaret; juxta Theodoretum; ut denique nos eum ascendentem, mente, ac desiderio sequeremur, juxta Gregorium. Verum de his fusius loqui ad alios Catechismi paragraphos pertinet, ad sextum scilicet, & sequentes; ideoque satis est hæc annotasse. Hinc ad interrogationem Salomonis querentis: *Quis ascendit in Coelum?* Proverbiorum 30. v. 4. Cui per mille annos respondere nemo potuit, respondit tandem Apostolus ad Ephesios 4. v. 10. dicens: *Qui descendit, ipse est, & qui ascendit super omnes Caelos.* Vis noscere, inquit Paulus, quis ascenderit? Qui cum Deus esset, & alius ascendere non posset, ad humilem descendit hominis conditionem, ut Deus homo ascenderet in Coelum, qui excelsior cunctis Angelis sedet modo ad dexteram majestatis in excelsis; quique supra omnem Principatum, & Potestatem, & Dominationem colatus est. Hic, inquam, ascendit in Coelum

(a) Mich. 2. v. 13. Joan. 14. v. 2. Vid. Natalis Alexand. tom. 1. art. 7. §. 2.

lum, non quo ad naturam divinam, ut jam supra notavimus; tum quia sic ab eo nunquam abfuit, ut recte ait Catechismus; tum quia ascensio est motus à loco, qui divinæ naturæ non competit, ut egregie observat D. Thomas 3. p. q. 57. art. 2.; sed quo ad naturam humanam, virtute divinitatis Verbi, quo subsistebat, ac virtute animæ glorificatæ; unde non fuit sublatus vi aliena, quemadmodum Elias, Habacuc, Philipus Diaconus, & alii, qui in sacra pagina referuntur. Hæc pro expositione prioris partis articuli.

12 Alteram hujus articuli partem explicat Catechismus §. 3. nempe: *Sedet ad dexteram Patris*. Quod etiam est apud Marcum capite ultimo, ubi dicitur: *Et Dominus quidem Jesus postquam loquutus est eis, assumptus est in Cælum, & sedet à dextris Dei*. Christum igitur in Cœlis sedere dicimus, quo summam, & ineffabilem beatitudinem cum Augustino; gloriam, & honorem divinitatis cum Damasceno; judicariam potestatem cum Aquinate intelligimus. Quæ omnia nec Angelis, nec hominibus, nec ulli creaturæ, sicuti Christo conveniunt. Quamquam enim Apostolis, & Apostolicis viris dicatur Matthæi 19.: *Sedebitis, & vos super sedes duodecim*; Christus tamen præcipuus erit iudex, gradumque occupabit longe superiorem, nedum quo ad naturam divinam, per quam æqualis est Patri, sed etiam quo ad naturam humanam; cum in utraque natura sit eadem persona Filii. Qui etiam ut homo dicitur sedere ad dexteram Patris, id est regnare cum Patre; quemadmodum dici solet Summum Pontificem sedere Romæ, Regem Hispaniæ sedere Matrili, quocumque modo se habeant, cum per hoc non situs ipse, ac figura corporis exprimitur.

13 Hæc igitur verba: *Sedet ad dexteram Patris*, solum denotant, ut jam diximus, Christum ut Deum esse Patri æqualem, & ut hominem creaturis omnibus superiorem. Non quod Pater divinus dexteram habeat,

beat, aut sinistram; sitque humana præditus forma, ut quidam hæretici delirarunt, dicti Anthropomorphitæ (a). Plura esse non ambigimus sacre paginæ testimonia, quæ membra humana, animique affectiones tribuere Deo videntur; Ecclesia tamen nunquam illa, ut hæretici, litteraliter intellexit. Deus enim est Spiritus, inquit Joannes, & Spiritus carnem, & ossa non habet, inquit Lucas. Sed nos edocet, Scripturam humano sese accommodantem intelligendi modulo, res spirituales, & divinas quandoque tradere sub corporarum rerum similitudine. Sic cum Apostolus Deo tribuit caput, Dominum, Superiorem, Rectoremque Patres intelligunt; cum Daniel capillos, S. Eucherius Angelos; cum Apostolus oculos, divinam inspectionem Hieronymus; cum Exodus faciem, divinitatem Nazianzenus; cum Isaias manus, Dei potentiam Hieronymus; cum Psalmista iram, peccatorum punitionem Augustinus; cum alibi pedes, stabilimentum; cum Genesis vestimentum, carnem assumptam; cum Paulus deambulationem, Dei protectionem Genebrardus, Alapide, alique intellexerunt; ut videri potest apud Petrum Annatum tom. 1. apparatus, lib. 2. art. 11. Sed jam tempus est terminandi secundam partem orationis.

14 Ad tertiam itaque deveniamus, in qua probanda est hæc conclusio ex textu Catechismi clare deducta: *Christus Dominus nec est, nec esse potest ubique, sed in Cœlo sedet ad dexteram Patris*. Loquitur conclusio non de Christo secundum divinitatem, sed secundum humanitatem, sive secundum corpus, & animam; quomodo docent hæretici superius memorati (num. 6.), Flaccus videlicet, Brentius, Kemnitius, alique (b). Contra quos sic breviter probatur conclusio. Joannis 11. refertur Christum in morte Lazari

Tom. I. Kk ri

(a) Vid. Natal. tom. 1. lib. 1. q. 2. art. 2. §. 6. (b) Vide Berti tom. 3. lib. 27. cap. 1. proposit. 3. pag. 79.

ri non fuisse ibi, scilicet in ejus domo. Et Matthæi ultimo v. 6. mulieribus in sepulchro quærentibus corpus Christi respondit Angelus: *Non est hic: surrexit enim &c.* Nec valet responsio Ubiquistarum dicentium intelligi Christum non fuisse ibi localiter (ut dicunt) sed modo divino. Non inquam valet, nam falsum adhuc esset absolute dicere non esse ibi; sicuti licet Christus non existat localiter in Eucharistia, sed modo divino, ut admittunt adversarii, falsum est dicere absolute: corpus Christi non est hic, id est, in Coena. Uterius: Deus non est in mundo localiter, & tamen dici nequit: Deus non est in Coelo, nec in terra: ergo si aliquo modo corpus Christi esset ubique, dici non posset, non esse alicubi.

15 Probatur conclusio auctoritate Sanctorum Patrum. Cyrillus Hierosolymitanus Carehesi 14. in fine ait: „Non enim quia nunc non adest in carne, ex eo putes, quod spiritu medio hic non adsit, audiens quæ de illo dicuntur, & videns quæ tu cogitas, & scrutans renes, & corda.“ Cyrillus Alexandrinus lib. 11. in Joan. cap. 21.: „Quare cum Deus, & homo (ait) Christus vere sit, oportuit Apostolos intellexisse ineffabili Dei potestate una cum eis semper futurum, etiam si carne abesset.“ Ambrosius lib. 2. de Fide cap. 4. „Neque enim (inquit) Deus de loco ad locum transit, qui ubique semper est: ut homo est qui vadit, ipse qui venit; denique & alibi dicit: surgite, eamus. In eo ergo vadit, & venit, quod est commune nobiscum.“ Ruffinus in Symbolo: „Ascendit ergo ad Caelos, non ubi Verbum Deus ante non fuerat, quippe qui erat semper in Coelis; sed ubi Verbum caro factum ante non sederat.“ August. tract. 78. in Joan. „Sed à quibus homo abscedebat, Deus non derelinquebat, & idem ipse Christus, homo, & Deus. Ergo & ibat per id quod homo erat, & manebat per id quod Deus erat. Ibat per id quod uno loco erat,

erat; manebat per id quod ubique erat.“ Et epist. 57. ad Dardanum: „Non est autem consequens, ut quod in Deo est, ita sit ubique ut Deus. Nam & de nobis veracissima Scriptura dicit, quod in illo vivimus, movemur, & sumus; nec tamen sicut ille, ubique sumus; sed aliter homo ille in Deo, quoniam & aliter Deus ille in homine, proprio quodam ac singulari modo. Una enim persona Deus & homo est, & utrumque unus Christus Jesus, ubique per id quod Deus est, in Coelo autem per id quod homo.

16 Leo Magnus Sermone secundo de Ascensione: „Ineffabili modo coepit esse divinitate præsentior, qui factus est humanitate longinquior.“ Gregorius Magnus hom. 29. quæ est de Ascensione: „Illud revertebatur ubi erat, & inde redibat ubi remanebat; quia cum per humanitatem ascenderet in Cælum, per divinitatem suam, & terram pariter continebat, & Cælum.“ Fulgentius lib. 2. ad Trasimundum cap. 17. „Unus idemque secundum humanam substantiam absens Cælo cum esset in terra, & derelinquens terram cum ascendisset in Cælum, secundum divinam vero, immensamque substantiam, nec Cælum dimittens cum de Cælo descendit, nec terram deserens cum ad Cælum ascendit.“ Similiter D. Thomas 3. p. q. 52. art. 3. in corp. docet in triduo mortis Christi ejus animam fuisse in inferno, corpus in sepulchro, deitatem ubique. Et D. Bonaventura in 3. dist. 22. q. 2. clarissime tenet, Christum, ut hominem non esse ubique. Quidquid de Doctore Angelico, atque Seraphico mendacissime dicat Brentius.

17 Probatur tandem conclusio ratione: Si Christus esset ubique ut homo, dum crucifixus est Hierosolymis, etiam crucifixus esset Romæ, Parisiis, Athenis, & alibi: atqui hoc tam absurdum est quam quod maxime. Nam si Christus Romæ, aliisque in locis cru-

cifixus fuisset sicut in Jerusalem, vel ab iisdem tortoribus, vel ab aliis. Si ab iisdem: ergo isti erant quoque ubique cum Christo; sicque in præmium sceleris dabatur eis attributum immensitatis. Si ab aliis: ergo non fuerunt soli Judæi, & milites de quibus loquuntur Evangelistæ, qui atrocissimam necem Christi patrarunt. Nec dicant Christum crucifixum esse Hierosolymis visibiliter, alibi vero invisibiliter. Etenim ex hoc sequeretur illud factum esse in Cælo coram Angelis, & in inferno coram dæmonibus. Deinde inquirimus, quinam fuerint tortores illi invisibiles tanquam spiritus familiares? De visibilibus dicitur fuisse Brutios, seu Bruttianos, ex Calabria Italiæ parte, quamvis Calabri Scriptores hunc honorem rejiciant, ut videre est apud doctissimum Jordanum Polisiechium, Ordin. Præd. Auctorem libri de Tortoribus Christi, editi anno 1731. & apud Illustrissimum Perrimezzium in libro de eodem argumento antea edito Romæ anno 1727, ut ipse refert p. 4. dissert. 244. circa medium. Qui omnes contra Sapientissimum Serrium agunt, docentem exercitatione 57. num. 6. Christi tortores fuisse Brutios: visibiles quidem; at invisibiles qui fuerunt? Ubiquistæ, non alii. Tandem si Christus ubique mortuus est, cur devastatio in solam Judæam ob immane facinus, & non in totam terram cominata, & exercita est?

18. Obijciunt tamen hæretici: Christus est ad dexteram Dei; sed dextera Dei est ubique, cum non sit in loco determinato: ergo & Christus. Secundo, Apostolus de Christo ait: *Ipse est qui ascendit super omnes Cælos, ut implet omnia.* Tertio, quando duæ res inter se unitæ sunt, ubicumque est una necesse est esse alteram; atqui humanitas Christi unita est verbo ubique existenti. Quarto denique: corpus Christi est in plurimis hostiis per consecrationem: quidni ergo poterit esse ubique per potentiam Dei? Respondetur

ad

ad primum, argumentum esse implicatorium, si dextera Dei vulgo sumatur, cum dextera referat sinistram, sique est ubique, erit in sinistra. Dextera igitur Dei, ut explicavimus supra, sumitur metaphorice pro honore dignitate, ac potestate Christi. Ad secundum respondetur, illa Pauli verba: *Ut implet omnia*, intelligi de vaticiniis Prophetarum, & de locis successive à Christo implendis; sicque omnia loca infima, media, summa, transegit, præsentia, gloria, victoria, triumpho, & tanquam Rex in Cælis inauguratus est. Unde S. Bernardus serm. 2. de ascensione Domini, ait: „ Jam „ enim cum se Dominum universorum, quæ sunt in „ terra, & in mari, & in inferno probasset; non restabat „ nisi ut aeris, & Cælorum se esse Dominum appro- „ baret.

19. Ad tertium dicimus: quando duæ res omnino, & adæquate unitæ sunt, tunc ubi est una, ibi esse & alteram; quando autem non ita uti diximus unitæ sunt, tunc unam posse esse alicubi ubi altera non est. Priori modo ununtur superficies chartæ, & albor, materia, & forma solis, materia, & forma aquæ, intellectus, & voluntas Angeli. Posteriori, caput hominis & anima, Sol & orbis solaris, clavus & rota, humanitas Christi & persona Verbi. Ultima tandem obiectio contra ipsos hæreticos militat. Si enim Christus ratione divinitatis fuisset ubique: quomodo, & ad quid Eucharistiam instituisset, ut in ea nobiscum foret usque ad consummationem sæculi? Licet igitur corpus Christi sit sacramentaliter in pluribus hostiis per conversionem panis & vini; non sequitur posse esse ubique, nec circumscriptive, ut schola loquitur, quia repugnat enti creato; nec sacramentaliter, alias nulla in mundo esset substantia, sed omnia mera accidentia forent, sicut species sacramentales in Eucharistia.

PR. E.

PRÆLECTIO XIX.

De Ascensione Domini.

ad expositionem cap. 7. primæ partis Catechismi Concilii Tridentini à §. 4. ad sextum.

1 QUerunt avidissime plures, & summo studio indagare conantur dispositionem orbis, latitudinem maris, originem fluminum, insularum numerum, totumque globum terraqueum, si non lustrare oculis, mente saltem percipere in votis habent. Hinc libros legunt, viatores interrogant, tabulas inspectant geographicas, ut nationes, regna, urbes, gentium mores, animantium genera, arborum varietatem, & rerum omnium existentiam, naturam, proprietates agnoscant. Absit ut hæc velimus reprehendere, quæ intellectum perficiunt, & Dei omnipotentiam, aliaque attributa divina declarant. Solum intendimus ad altiora mentem extollere, & fidei lumine celestia pandere, ut terrena despicientes sursum corda nostra cum Christo Domino habeamus. Cujus mirabilem ascensionem eleganter proponit Catechismus Concil. Trident. cap. 7. primæ partis; nosque ejus vestigiis inhærentes pro viribus elucidabimus.

2 Punctum ex tribus heri sortitis electum, tres complectitur numeros, à 4. usque ad 6. cap. 7. primæ partis Catechismi Concil. Trident. quorum explanatione totidem partibus absolvetur oratio. Prima textus summam dabit. Secunda illustrabit. Tertia thesis probationem afferet, & concludet. Utinam feliciter! Exordiamur itaque

que primam partem, dicendo textus litteram sic incipere §. 4.: *Sed articuli sensum* &c. ita vero finire §. 6.: *In æterna beatitudinis domicilium introduxit.* 1. §. ex assignatis, indicit apposite Parochis Catechismus, ut plenius doceant populum, sensum sexti articuli Symboli, quem breviter supra descriperat, ei proponendo historiam ascensionis Domini in Actis Apostolorum mirabili ordine traditam, quoniam ad hoc mysterium cætera omnia diriguntur. Alio §. quatuor rationes adducit, quibus conveniens declaratur Christum Dominum ascendisse ad Cælos, ut scilicet ejus corpus gloriosum in loco decentiori collocaretur, ut ad salutem nostram pertinentia curaret, ut ostenderet regnum suum non esse de hoc mundo, ut denique nos illuc mente ac desiderio traheret. §. ultimo beneficia refert, quæ ex Christi ascensione nobis proveniunt, ab Apostolo, aliisque scripturæ locis desumpta. Dicam brevius: historiam Dominicæ ascensionis commendat, ejus rationes exponit, & beneficia inde provenientia tradit. Hic Catechismi scopus, hæc pollicita textus synopsis, & prima orationis pars.

3 Ad secundam igitur transeamus, ubi textus litteram elucidare promissimus. In primis ergo monet rectissime Catechismus, ut Parochi fuse fidelibus explicent hujus articuli sensum, eis narrantes historiam mirabilis Christi ascensionis. Ad hoc enim mysterium alia Christi mysteria tanquam ad finem, & terminum ordinantur, ac diriguntur, sicut ab incarnatione initium sumunt. In aliis mysteriis proponuntur labores, erumnae, tormenta, quæ Filius Dei pro nobis in humana natura libentissime perpessus est; in hoc ejus præmium, honor, & gloria manifestatur. Propterea tam accurate Christi Domini ascensionem refert Lucas Actuum Apostolorum cap. 1. ex quo aliisque Scripturæ locis, & ab auctoribus gravibus, atque veridicis sumenda sunt historica documenta; non ab apocriphis,

cre-

credulis, aut imperitis, qui vel plura ipsi finxerunt, vel ab aliis ficta sine critica crediderunt, ac scriptis posteritati mandarunt; adeo ut paris ferme sit operæ sacrorum mysteriorum dignitatem majestatemque adversus inconsultam quorundam pietatem sustinere, ac veritatem ipsam fidemque adversus impiorum blasphemias tueri, atque defendere, ut recte ait sapientissimus Serry præfat. Exercitat. in vitam Christi. Grande illud malum, pietati, ac religioni exitiale observavit summus ævi sui censor, ac scriptor Cl. Melchior Canus, idemque depelli vehementer optavit lib. 11. de locis cap. 6.

„Nec sanctæ Virgini, inquit, nec Christo Domino „hominum impudentia peperit, quin quod in aliis „Divis factitavit, idem quoque in Christi, & matris „historia scribenda faceret, & pro humani ingenii levitate multa vana, & ridicula comminisceretur.“

4. Aliud vero huic oppositum declinandum est vitium, incredulitas nempe, ac intemperantia critices, qua hypercritici omnes laborant, qui ut videantur cæteris doctiores, cuncta torvis oculis, & obducto supercilio cernunt, à quocumque tandem scribantur. Nescio an isti sint peiores prioribus, scio tamen utrosque plurimum Ecclesiæ noxios esse; ideoque nedum ab omnibus irridendos, sed etiam execrandos, & castigandos. Relictis igitur vitiosis extremis, media, seu regia via incedamus, & cordatiores viros sequamur, qui de rebus historicis prudenter, & sobrie pertractarunt; quos inter præcipuum locum tenent Eminent. Lambertini, acerrimus Serry, (etsi aliquando excedere videatur) pacatior Sandini, doctissimus Gotti, eruditissimus Berti, aliqui ab ipsis laudati. Nec omittendi sunt Honoratus à Sancta Maria, Mabilionius, Amortius, Segura, Michael à Sancto Josepho, & alii, qui criticæ regulas expendunt. Sed ne in his tota insumatur oratio, Catechismi litteram prosequamur, & juxta ipsius monitum, historiam mirabilis ascensionis Domini breviter describamus.

mus. Ut autem eam venustius exornemus, verba mutabimus ab eloquentissimo Fontidonio, oratione in festo ascensionis habita coram Sanctissimo Pontifice Pio V. ubi hæc, inter alia, sic elegantissime protulit, ex Apostolorum Actibus delibata.

5. „Cum Christus Servator noster, confecto jam „laboriosissimo vitæ cursu, parta de hostibus victoria, „è sepulcro redivivus, immortalisque prodisset, & „se per quadraginta dies Apostolis suis ostendisset, ut „mœrorem illum incredibilem, quem ejus morte conceperant, suo tunc suavissimo conspectu, ac dulcissima consuetudine leniret; & ad asserendam resurrectionis veritatem se illis videndum, contractandumque præbuisset; ut illæ Apostolorum manus, oculi, „aures, atque digiti essent veluti locupletissimi quidam, & incorruptissimi testes, qui non modo ex illorum, sed nostris, omniumque mortalium animis „scrupulum omnem, atque dubitationem extirparent; cumque instaret jam tempus illud, quo regredi eum oportebat in illum Patris sinum, unde fuerat egressus; prædiit è Hierosolyma cum carissimæ matris, „Apostolorum, atque discipulorum sanctissimo illo, & sibi dulcissimo comitatu. Et progressus in Bethaniam, quæ ad montis Oliveti insignis radices sita erat, „pauca quidem verba, sed amoris, solatii, benevolentiaque plenissima loquutus, spe venturi ad eos Spiritus Sancti illos consolatus, sublati in Cœlum manibus, illis benedicens; non curru sublatus, non alienis, sed propriis viribus nixus, leniter assurgens, „paulatim coepit conscendere in altum, videntibus „Apostolis, qui illum summa lætitia, & admiratione, & oculis lachrymis præ gaudio manantibus sequuti sunt, „quousque nube contextus, immensum spatium prætervectus, vastissimos cœlorum orbes emensus, stupentibus cœlis, & acclamantibus, attonitis, atque plaudentibus Angelis, exultante mundo, ad supremum

„coeli fastigium, ad Patris dexteram incredibili cele-
ritate penetravit.“ Hæc facundissimus ille orator Synodi Tridentinæ.

6 Merito itaque, ut annotavit initio hujus capituli Catechismus, Regius Propheta spiritu Dei plenus, cum beatam hanc, gloriosamque Domini ascensionem contempleretur, omnes ad eum triumphum summa lætitia, & gaudio celebrandum hortatur his verbis: *Omnes gentes plaudite manibus: jubilate Deo in voce exultationis: ascendit Deus in jubilatione.* Sed cur ascendit, nosque relinquit? Ascendit, ut ejus corpus gloriosum decentiori loco inhabitet, inquit Catech. cum Divo Thoma (a). Ascendit, ut remotis & conspectu hominum, quæ merito reverentiam sui sentiebantur indicare, fides non deficeret, spes non fluctuaret, caritas non temperet, inquit S. Leo (b). Ascendit, ut quæ sursum sunt quæramus, non quæ super terram, inquit Apostolus (c). Ascendit denique, ut locum nobis paret, viam pandat, illuc nos trahat, Spiritu Sancto impleat, & pro nobis sempiterni Sacerdotis apud Patrem fungatur officio, inquit sacræ literæ ac Sancti Patres (d). Atque his fortasse de causis, in hoc mysterio explicando maximam, Pastorum diligentiam requirit in hoc capite Catechismus; ut fideles illud non solum mente percipiant, sed quoad ejus fieri possit, juvante Domino, factis etiam, & vita exprimere studeant.

7 Cæterum gloriosam hanc, nobisque adeo congruam Christi ascensionem, quam sine ulla dubitatione credere oportet, infensissimi christianæ Reipublicæ hostes jam inde à primis sæculis traducere tentarunt. Tentarunt Apelles, ejusque sequaces, qui, ut refert Div. Aug. lib. de agone Christiano, Christum cum vero corpore sur-

(a) Div. Thom 3. part. quest. 57. art. 1. (b) S. Leo serm. 1. de Ascen.
(c) Apost. ad Coloss. 3. vers. 1. (d) Vid. Natalis Alexand. tom. 1. Theolog.
art. 7. §. 2. pag. mihi 85.

surrexisse inficientes, suum etiam corpus supra cœlos levasse negarunt. Tentarunt Manichæi, qui, ut indicat Nazianz. orat. 51. veram Christi carnem post resurrectionem per aera fusam, & dissolutam esse credentes, nudam ac corpore vacuam divinitatem nunc ad dexteram Patris sine carne sedere dixerunt. Tentarunt Seleuciani, qui, ut idem Augustinus testatur, audito Psalmista canente: *In sole posuit tabernaculum suum*, Christum Dominum corpus suum per ascensionem in ipso solis astro deposuisse finxerunt. Tentarunt Hermogenes, ejusque discipuli, qui illud Joan. 8. *Ego sum lux mundi* è Christi ore sinistre excipientes, solem hunc visibilem, ipsummet Dominum esse putantes, stultissime adorarunt. Tentarunt post hominum memoriam audacissimi Brentius & Illyricus, qui falso Christum ubique esse opinantes, ipsum secundum humanitatem in Cœlum verè, & propriè ascendisse abnuerunt. Tentavit denique Benedictus Spinosa, ex Judæo Christianus solo nomine factus, qui Domini resurrectionem, & in Cœlos ascensum ab Evangelistis iis narrari circumstantiis confessus, ut negari non possit, ipsos etiam hæc mysteria credidisse; salva tamen (ut ait epist. ad Henricum Oldemburgium) Evangelii doctrina, eos hac in parte deceptos, & illusos esse, effutire non erubuit (a).

8 At vero Ecclesia catholica, quæ nulla perversi dogmatis labe polluitur, gloriosam J. C. ascensionem, in Symbolo quod dicitur Athanasii, in Nicæno, in Apostolico, ubique locorum, & temporum semper confessa est; eamque Scriptores etiam sacri expressam adeo nobis relinquerunt, ut vel ipsi Propheta hac in parte Evangelistæ potius videantur. De hac, ut visum est Cyrillo Hierosoly. & Greg. Nazianz. dixit Propheta Regius Psalm. 8. *Excaltata est magnificentia tua super Cœlos, Deus.* Psalm. 23. *Attollite portas, Principes,*

Ll 2

(a) Vid. Perrinezzi part. 4. dissert. 48. pag. 458. Graveson, Gotti, alii.

vestras, & levamini porta aeternales, & introibit Rex glorie. Psalm. 46. Ascendit Deus in jubilatione, & Dominus in voce tubæ. Psalm. 67. Ascendisti in altum cepisti captivitatem... Psallite Deo, qui ascendit super caelum caeli ad orientem. De hac, ut notarunt Ambrosius & Augustinus dixit Isaias cap. 63. *Quis est iste qui venit de Edom tinctis vestibus de Bosra? Iste formosus in stola sua, gradiens in multitudine fortitudinis suæ.* De hac, ut exponunt Div. Hieronym. & S. Thom. more prophetico dixit Michæas cap. 2: *Ascendet pandens iter ante eos... & transibit Rex eorum coram eis, & Dominus in capite eorum.* De hac denique, ut advertit magnus Gregorius, Sanctissimus Job figurate loquens c. 28. v. 7. Dominum avem vocavit, atque sacrum suæ ascensionis mysterium à Judæis non intelligendum docuit hisce verbis: *Semitam ignoravit avis. Avis enim, prosequitur Sanctus Doct. rectè appellatus est Dominus, quia corpus carneum ad æthera libravit. Cujus avis, semitam ignoravit quisquis eum ad Cælum ascendisse non credidit (a).*

9 Sed quorsum hæc tam longo repetita principio? Dominus quidem Jesus postquam loquutus est discipulis, assumptus est in Cælum, & sedet à dextris Dei, inquit Marcus c. 16. *Videntibus Apostolis, elevatus est, & nubes suscepit eum ab oculis eorum,* scribit Lucas Act. 1. *Qui descendit, ipse est & qui ascendit super omnes Cælos, ut impleret omnia,* docet Paulus ad Ephes. 4. *Quid plura? Christus ipse Joan. 20. aiebat Magdalena: Noli me tangere, nondum enim ascendi ad Patrem meum.* Quin etiam in hujus mysterii confirmationem, præcis Ecclesiæ temporibus accidisse refert Beda, sive auctor de loc. Sanct. cap. 7. ut in die Ascensionis Dominicæ per annos singulos, missa peracta, validæ flaminis procella desuper veniret, atque in olivarum monte tota

ea

(a) Gregor. exposit. morali in Job, lib. 18. cap. 19. prope finem.

ea nocte lucernæ arderent, ut non illustrari tantum, sed & inflamari mons, & supposita loca viderentur. At videri fortasse poterit nos in his nimium immorari.

10 Nunc autem, ut mihi videre videor, stant ad ostium, & pulsant innumeræ quæstiones, quæ de Dominicæ Ascensionis circumstantiis apud Theologos, atque Scripturæ sacræ interpretes, non sine maxima ingenii gloria, auditorumque plausu circumferuntur. Num scilicet Christus ad Cælos ascendens sua pedum in monte reliquerit impressa vestigia, ut refert D. Hieronymus; num ab eo spatio in quo nubes suscepit eum, motu continuo sursum ascenderit, ut visum est S. Thomæ, an subita, ac momentanea mutatione, ad ultimum usque terminum transierit, ut censuit Abulensis: num cœli ipsi fuerint divisi, ut sanctissimum Christi corpus liberius pertransiret, quemadmodum opinatur Durandus: utrum nubes illa fuerit tunc primum genita, an aliunde adducta, vel lucidus quidam splendor, è corpore Christi progrediens, qualem in via lactea conspiciamus, ut post Cajetanum scribit Medina: num via recta in cœlum conscenderit, atque adeo in cœlesti quieverit, qui è regione terrestri, unde discessit, loco respondeat: num Christi corpus sola cœli, quod Empyreum vocant, superficie circumdatum steterit, an supra convexam illius superficiem sederit: num motus ille fuerit naturalis, an violentus: qua die & hora discesserit: quot fuerint circumstantes Ascensionis Domini testes: num aliqui Sanctorum in corporibus gloriosis cum Christo Cælum conscenderint: & sextentæ hujus generis alia.

11 Verum angustia temporis non permittit tantas dirimere lites, quæ ad instructionem fidelium parum utilitatis afferre videntur. Illud unum ex Augustino descendendum (a): *Credimus in cælum ascendisse Christum*
,, Do

(a) August. lib. de Fide & Symbolo cap. 6.

Dominum. Sed ubi, & quomodo sit in caelo corpus dominicum, curiosissimum, & supervacaneum est querere: tantum in caelo esse credendum est; non enim est fragilitatis nostræ cœlorum secreta discutere, sed est nostræ fidei de Domini corporis dignitate sublimitia; & honesta sapere. Ad hoc dirigitur littera Catechismi toto præsentis capite, ut credamus Jesum Christum in Cœlum propria virtute, corpore, & anima ascendisse; non sicut Enoch furtim, & subito sublatu; non sicut Elias qui igneo curru in cœlum evehctus est, non sicut Habacuc Propheta, qui Angeli ministerio apprehensus ex Judæa in Babylonem citissime transivit, non denique sicut Philippus Diaconus, qui dominica virtute per aerem delatus, longinqua terrarum spatia permeavit; sed propriis nixum viribus, ut advertit antea Catechismus, & confirmant Ecclesiæ Patres. S. Gregorius Papa (a): *Enoch, inquit, translatus, Elias vero ad cœlum subvectus esse memoratur, ut veniret postmodum, qui nec translatus, nec subvectus, cœlum æthereum sua virtute penetraret.* S. Maximus (b): *Redemptor noster, non curru, non Angelis sublevatus legitur, quia is qui fecerat omnia, super omnia, sua virtute ferebatur.* S. Bernard. (c): *Quid putastis, fratres? quantus dolor, & timor irruerit Apostolica pectora, cum eum viderunt à se tolli, & attolli in aera, non scalis adjutum, non sublevatum funibus, & si Angelico comitatu obsequio, non tamen sultum auxilio, gradientem in multitudine fortitudinis suæ? S. Leo... Sed quid immoror in re adeo explorata?*

12 Neque vero præpotenti solum divinitatis virtute, sed ipsius etiam humanitatis viribus ascendit Christus in Cœlum. Quamvis enim vi naturali id fieri minime posset; ejus tamen corpus, quod gloriam jam

erat

(a) Gregor. homil. 29. in Evang. (b) S. Maximus hom. 43. quæ est 2. de Pentecoste. (c) Bernard. Serm. 2. de Ascens. Domini.

erat adeptum, glorificatæ etiam animæ moventis imperio facile parebat, atque adeo illa ferebatur agilitate glorioso corpori propria, quam S. Hilarius aquilarum celeritati comparat, scribens in Psal. 138.: *Pennigerabunt tanquam aquilæ naturam evolandi, in cœlum in resurrectionis demutatione sumturi.* Quam S. Anselmus Angelorum velocitati dicit æquandam, affirmans lib. de similit. cap. 51. *Velocitas tanta nos comitabitur, ut ipsis Angelis Dei æque celeres futuri simus, qui è Cœlo ad terras dicto citius elabuntur.* Quam denique S. Laurentius Justinianus exemplo radii solaris explicat, qui ictu oculi statim ab oriente ad ultimas occidentis plagas pertingit. Tanta est enim ad beatam animam gloriosi corporis obedientia, inquit Augustinus (a), ut ubi vult spiritus ibi protinus adsit corpus, nec tamen velit aliquid spiritus, quod nec spiritum, nec corpus possit decere. Decebat autem, ait Angelicus Doctor D. Thomas corpus gloriosum, & immortale esse in loco cœlesti, & ideo ex virtute volentis animæ, volavit Christus in Cœlum. Et licet hoc modo corpus Beatæ Virginis ad cœlestia regna volarit; voluit tamen Deus ab Angelis etiam veluti thronis levari, non ad juvamen, sed ad honorem, quo matrem suam decuit decorari; ipse autem quia Deus erat, ad majorem divinitatis ostensionem, solus ascendit, ut inter mirabilem suam ascensionem, & gloriosam purissimæ matris assumptionem aliqua differentia foret.

13 Hactenus pro modulo nostro primam articuli partem expendimus; nunc secundam breviter expendemus, nempe: *Sedet ad dexteram Patris omnipotentis.* Cujus loquutionis si vis accurate perpendatur, sedere hoc in loco non situm, corporisæ figuram significat, sed eam regis summæque potestatis, & gloriæ firmam, ac stabilem possessionem, quam à Patre ac-

(a) August. lib. 22. de Civit. Dei cap. ultim.

cepit, figurato loquendi modo declarat. Tunc enim Dominus Regni sui consors factus, summum super omnes creaturas imperium, quod ab æterno habuit ut Deus, atque ab incarnatione ut homo; & cujus usum in statu mortali quasi suspenderit, in statu jam glorioso plenissime exercuit. Tunc data est illi omnis potestas in Coelo, & in terra, dictumque à Patre: *Filius meus es tu, ego hodie genui te: postula à me, & dabo tibi gentes hereditatem tuam, & possessionem tuam terminos terræ.* Tunc clarificato jam Patre, atque opere redemptionis confecto, clarificavit eum Pater apud semetipsum claritate quam habuit priusquam mundus esset. Tunc, propter regiam unionis hypostaticæ dignitatem, in loco cœli sublimiori velut in solio cœlestis Principis supra omnem Principatum, & potestatem, & super omne nomen quod nominatur sive in hoc sæculo, sive in futuro, fuit æquissime constitutus. Tunc denique, post multas tribulationes exaltatus est super omnes cœlos, juxta illud Psalm. 56. *Exaltare super cœlos Deus, & super omnem terram gloria tua.* Quod pulcherrime explicat Augustinus serm. 262. cujus verba ne nimis longus sim, prætermitto.

14 Dum igitur confitemur Christum ascendisse ad Cœlos, & ad Dei Patris dexteram sedere, ait Catechis. nihil ad Jesus summam gloriam, divinamque majestatem declarandam, aut magnificentius dici, aut admirabilius potest; imo nec aliquid nobis utilius advenire; si serio perpendamus innumera commoda, quæ ex Christi Domini ascensione percepimus: unde verissime fateri possumus, ac debemus, venisse nobis omnia bona pariter cum eo; quorum plura tam apertis, clarisque verbis tradit in littera Catechismus, ut non indigeant interprete, sed lectore, vel auditore. Postquam enim Christus ascendit in Cœlum, statim inde misit Spiritum Paraclitum, ibi advocati munere pro nobis optime fungitur, ex illo felicissimo loco pecca-

to-

torum veniam pollicetur, fidem confirmat, spem erigit, caritatem excitat, & corda nostra à terrenis evellens, sursum ad cœlestia tollit, ut suavissime tradit almus Antistes Thom. à Villanova concione tertia de hoc mysterio, aliique pii, docti, ac fervidi concionatores, cum Sanctis Patribus, Theologis, & Asceticis Scriptoribus (a). Sed hæc pro secunda orationis parte sufficient.

15 Ad tertio ergo deveniamus, in qua hanc proponimus conclusionem: *Christus Dominus etiamnum sedens à dextris Patris orat, & interpellat pro nobis, atque officium Sacerdotis, vel mediatoris exercet.* Apostolus enim ad Rom. 8. v. 34. ait: *Christus Jesus, qui mortuus est, imo qui & resurrexit, qui est ad dexteram Dei. Qui etiam interpellat pro nobis.* Et ad Hebræos 7. v. 25. *Semper vivens ad interpellandum pro nobis.* Joannes etiam in priori epist. cap. & v. 2. citatus à Catechismo §. 6. inquit: *Advocatum habemus apud Patrem, Jesum Christum.* Idem docent Ecclesie PP. apud doctissimum Thomassinum lib. 10. de Incarnat. cap. 12. & seq. laudatum à Cl. Graveson tom. 2. de Mysteriis Christ. dissert. 22. §. ultimo. Nobis cum eruditissimo Berti tom. 3. lib. 28. in fine, satis erit laudare sequentes: Augustinum epist. 59. ad Paulin. q. 5. nunc 149. num. 14. & tract. 1. in epist. Joan. num. 8. Chrysostomum hom. 18. in epist. ad Rom. qui hanc profert rationem, quoniam Christus in Cœlis nostri curam non deposuit, & adhuc caritatem constanter servat. Similia tenent Theodoretus, Theophilactus & alii.

16 Non me latet Medinam, Vasquezium (b) aliosque contendere Patrum testimoniis, Christum in Cœlis non

Tom. I. Mn ora

(a) Vid. Hieremias Drexelius tom. 3. in deliciis gentis humanæ Christo Jesu, part. 3. cap. 12. pag. 445. & sequentibus. Edit. Lugduni 1647. in fol.
(b) Medina in 3. p. q. 21. art. 1. dub. 3. Vasquez tom. 1. in 3. p. ad q. 21. art. 4. disp. 82. cap. 2. & 3. pag. 552. & sequentibus.

orare, nisi naturam nostram in Patris dextera collocaram incesanter Patri manifestando, ut inquit Paulin. Aquilejen. in lib. Sacrosyllabo. Nazianz. orat. 36. num. 52. & Greg. lib. 22. moralium cap. 13. Verum, manifestat quidem Salvator Patri susceptam pro nobis humanitatem; sed non absque interpellatione atque oratione. Quam si aliqui PP. denegare videntur, aut sermonem instituunt de oratione illa, quam fecit in diebus carnis suæ cum lachrymis, & clamore valido, ut inquit Apostolus ad Hebr. 5. v. 7. vel de oratione, qua petitur redemptio hominum, non redemptio- nis applicatio, vel de ea quæ sita est in vocibus oris, non in cogitationibus cordis, ait citatus Berti. Ad cujus latiore notitiam videatur doctissimus Gravesonus loco superius indicato, ubi opposita argumenta dissolvit; & Cardinalis Gotti tom. 1. de verit. Relig. Christ. tract. 5. cap. 38. §. 2. pag. mihi 452.

PRÆLECTIO XX.

De Judicio finali,

ad expositionem cap. 8. primæ partis Catechismi Concilii Tridentini à §. 1. ad 6.

Ultima dierum nemini mortalium revelata, mortui omnes, clangente tuba, resurgent (a); statisque supremo iudicio Christi seculorum omnium gentibus, refert unusquisque, teste Apostolo (b), propria corporis prout gesserit, sive bonum, sive malum. Tunc, ait Hieronymus (c), potentissimi quondam Reges, nu-
do

(a) Matth. 25. v. 23. (b) 2. ad Corinth. 5. v. 10. (c) Epist. ad Heliodorum prope finem.

do latere palpitabunt... adducetur cum suis stultus Plato discipulis. Illic Aristotelis argumenta non proderunt; quia, ut inquit Bernardus (a), plus valebunt pura corda quam astuta verba. De hac igitur lugubri, salubrique doctrina ad mores fidelium reformandos, agit Symbolum Apostolorum articulo 7. dum de Christo Domino dicit: *Inde venturus est iudicare vivos, & mortuos.* Quem articulum eleganter exponit Catechismus Concilii Tridentini cap. 8. primæ partis. Cuius sex priores paragraphos hodierno sole discutiam. Ut autem tanto muneri par esse possim, auxilium simplex imploro Dei Omnipotentis, Patris scilicet, &c.

2 Coelesti juvamine fretus, Sanctorum ope sussultus, ac obtenta dicendi venia, præsentem orationem exordiar, quam ad majorem claritatem in tres partes distribuam. In prima argumentum afferam litteræ Catechismi. In secunda fusius textum exponam. In tertia, si tempus nondum penitus evolarit, disputandam thesim proponam, probabo, ac vindicabo. Utinam pro votis. Manus igitur, ut dicunt, operi admoventes, primam jam teximus partem, dicendo sic incipere litteram textus §. 1.: *Tria sunt, &c.* Ita vero finire §. 6. *Judex vivorum, & mortuorum.* Mens Catechismi, ut jam supra innuimus, est de finali iudicio pertractare. Tota ejus littera undecim paragraphis clauditur, in quibus sequentia continentur. Primo Christus assertur iudex, ejus duplex narratur adventus, geminum iudicium ponitur, & afferuntur causæ quare post singulare iudicium aliud sit ineundum. Deinde ostenditur qua natura Christus futurus sit iudex, cur Patri, atque Paraclito munus iudicandi non tribuatur, ac quam præsentia indicabunt ultimum propinquare iudicium. Modus tandem, & forma iudicii breviter describitur, referuntur poenarum genera, quibus impij

Mm 2

(a) Epist. ad Robertum.